

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA
NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Slavonski Brod, studeni 2016.

SADRŽAJ

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	4
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	11
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	13
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	21
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	25
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	27

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Slavonski Brod

KLASA: 041-01/16-10/28

URBROJ: 613-14-16-15

Slavonski Brod, 8. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Sisačko-moslavačke županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 8. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremni radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i cjelovitosti evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registra i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	<ul style="list-style-type: none"> ○ doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	<ul style="list-style-type: none"> ○ vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama ○ podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre ○ evidencije su cjelovite i međusobno usklađene ○ provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka ○ podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni ○ rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina ○ koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	<ul style="list-style-type: none"> ○ zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva ○ zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva ○ postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan ○ raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripreme propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara ○ obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način ○ dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine ○ provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine ○ prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera ○ obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari ○ uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina ○ sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija ○ o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo ○ provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija ○ obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	<ul style="list-style-type: none"> ○ provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova ○ u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava ○ nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije ○ provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu ○ poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt ○ poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspeksijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremenji pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripreme radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije. Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji. Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehnološke ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala. Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona u rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa Strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena. Rudarsko-geološka studija za područje Županije je u izradi. Prostornim planom Županije (Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije 4/01 i 12/10), predviđena su 54 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za istraživanje i eksploataciju
mineralnih sirovina na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Bojna	Grad Glina	tehničko-građevni kamen
2.	Kamare		
3.	Klupca		
4.	Krečane		
5.	Slatina		
6.	Šaševa		
7.	Mikleuška	Grad Kutina	
8.	Međurače	Grad Petrinja	
9.	Međurače II		
10.	Badušnica		
11.	Bjeljevina	Općina Dvor	
12.	Kamenik		
13.	Karlice		
14.	Karlice I		
15.	Zut		
16.	Zut-Klasnice		
17.	Žabarica		
18.	Carevac - Glatuša	Općina Gvozd	
19.	Hrvatsko Selo	Općina Topusko	
20.	Staro selo Topusko		
21.	Nova Drenčina	Grad Petrinja	građevni pijesak i šljunak
22.	Tišina	Općina Hrvatska Dubica	
23.	Gornjak	Općina Lekenik	
24.	Pepelinka		
25.	Pepelinka 2		
26.	Nova Drenčina	Grad Petrinja	ciglarska glina
27.	Brkovec		
28.	Žažina	Općina Lekenik	
29.	Donja Čemernica	Općina Topusko	
30.	Ponikvari		
31.	Blatuša-Čemernica		
32.	Stipan	Općina Gvozd	ugljen
33.	Lokalitet Abez		
34.	Murinski Jarak	Općina Popovača	bentonitna glina
35.	Stanci	Grad Petrinja	keramička i vatrostalna glina
36.	Pedalj	Općina Dvor	
37.	Dragin Jarak	Općina Topusko	
38.	Lokalitet Toplička Kosa		
39.	Lokalitet Kljaići (Perna)		
40.	Lokalitet Pecka		
41.	Poljanji		
42.	Lokalitet Podgorje		
43.	Lokalitet Blatuša		
44.	Lokalitet Crni Potok		
45.	Pješčanica		
46.	Svirački Jarak	Općina Topusko	
47.	Lokalitet na Kijak brdu		
48.	Bjelovački Kostreši	Općina Donji Kukuruzari	karbonatne mineralne sirovine (vapnenac i dolomiti)
49.	Gornji Kukuruzari		
50.	Crnobrnjsko brdo	Općina Dvor	
51.	Kosijersko brdo i Vijenac		
52.	Svinica	Općina Majur	
53.	Velika Gradusa	Općina Sunja	
54.	Gora	Grad Petrinja	arhitektonsko-građevni kamen

Od 54 prostora predviđena za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, 31 prostor je predviđen za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak, ciglarska glina) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok je 23 prostora predviđeno za istraživanje i eksploataciju bentonitne gline, keramičke i vatrostalne gline, kremenog pijeska i barita za industrijsku preradbu za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbama članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

Ured državne uprave dostavio je Ministarstvu financija godišnje planove davanja koncesija za 2013., 2014. i 2015. te srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2016. Navedeni planovi davanja koncesija sadrže elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Tako godišnji plan davanja koncesija za 2015. sadrži jednu planiranu koncesiju za dodatno istraživanje za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na rok od dvije godine, na temelju Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesije u iznosu 3.465.600,00 kn. Navedeni godišnji plan sadrži i popis od dva ugovora o koncesiji koji istječu 31. prosinca 2015., za jedan ugovor je u tijeku postupak predstečajne nagodbe, a za drugi je postupak dodjele koncesije u tijeku. U srednjoročnom planu davanja koncesija za razdoblje od 2013. do 2016. navedene su dvije planirane koncesije u području eksploatacije mineralnih sirovina na rok od osam godina, a odnose se na eksploataciju tehničko-građevnog kamena i ciglarske gline, s procijenjenim prihodima od naknada za koncesije za vrijeme trajanja koncesija u ukupnom iznosu 4.464.496,00 kn.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013.

Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija je središnji izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

U skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave vodi registre istražnih prostora i eksploatacijskih polja, zbirke isprava za svaki odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje te popis rudarskih gospodarskih subjekata za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, Ministarstvu gospodarstva dostavlja podatke o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina, odnosno podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima uvedenim u registre, upravne akte kojima se rudarskim gospodarskim subjektima odobrava istraživanje mineralnih sirovina, utvrđuju eksploatacijska polja mineralnih sirovina te daju koncesije za eksploataciju.

Registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja vode se u zasebnim knjigama na propisanim obrascima, a odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja upisani su u registre na zasebnim listovima. U zbirke isprava pohranjeni su podaci bitni za odobreni istražni prostor i eksploatacijsko polje zasebno, te su uloženi u posebni omot. Tako su pohranjeni zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje istražnih prostora i eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, rješenja o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, jamstva osiguranja naplate naknade za koncesiju, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji, podaci o obračunu i naplati fiksnog odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji terena na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci. Popis rudarskih gospodarskih subjekata kojima su odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja ili dodijeljene rudarske koncesije vode se na propisanim obrascima.

U skladu s odredbama Pravilnika o Registru koncesija, Ured državne uprave popunio je i podnio propisane obrasce u Registar koncesija, a odnose se na upis rešenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja, površini eksploatacijskog polja, nositelju eksploatacijskog polja, ovlaštenika eksploatacijskog polja te koordinatnim točkama eksploatacijskog polja. Obrasci su popunjeni i podneseni na propisani način i u propisanim rokovima, a Ured državne uprave je o svojim postupanjima prema Ministarstvu financija, odnosno Registru koncesija obavještavao rudarske gospodarske subjekte te ih upoznao s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ukupne potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima u Županiji iznose 30 457 223 m³, od čega se na tehničko-građevni kamen odnosi 25 871 119 m³, na građevni pijesak i šljunak 2 577 289 m³, a na ciglarsku glinu 2 008 815 m³. Prema podacima koncesionara, dostavljenim Uredu državne uprave, do konca 2015. eksploatirano je ukupno 1 391 984 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, od čega se na tehničko-građevni kamen odnosi 1 255 382 m³, a na ciglarsku glinu 136 602 m³.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), Ured državne uprave donio je u kolovozu 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Izmjene i dopune spomenutog Pravilnika donesene su u srpnju 2014. Prema Pravilniku, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u Službi za gospodarstvo u sjedištu Ureda državne uprave u Sisku.

Spomenute poslove obavlja jedna zaposlenica, koja obavlja i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, pomorskog dobra, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa i trgovine. Ured državne uprave osigurao je odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu, tako da Ured državne uprave nije donosio unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od 31 prostora na području Županije predviđenog za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, Ured državne uprave je do konca 2015. rudarskim gospodarskim subjektima odobrio 16 eksploatacijskih polja, četiri istražna prostora i jedan prostor za dodatno istraživanje, dok za deset prostora nije bilo interesa.

U tablici broj 2 daju se podaci o odobrenim istražnim prostorima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016.

Tablica broj 2

Odobreni istražni prostori mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije početkom 2016.

Redni broj	Naziv istražnog prostora	Vrsta mineralne sirovine	Trajanje odobrenja	Površina istražnog prostora u ha	Novčana naknada za istraživanje u kn		
					Obveza ovlaštenika prostora	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Gradusa	Tehničko- građevni kamen	16.8.2011.- 31.1.2013.	17,03	58.962,00	58.989,00	0,00
2.	Kamenik		23.11.2008.- 1.5.2011.	23,02	116.517,00	0,00	116.517,00
3.	Krečane		27.10.2015.- 28.9.2017.	16,50	0,00	0,00	0,00
4.	Klupca		18.4.2013.- 31.12.2015.	42,89	95.466,00	95.466,00	0,00
5.	Tišina	Građevni pijesak i šljunak	20.12.2007.- 20.12.2010.	38,00	184.838,00	0,00	184.838,00
Ukupno				137,44	455.783,00	154.455,00	301.355,00

Za četiri istražna prostora i jedan prostor za dodatno istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 137,44 ha, utvrđene su obveze za naknade za istraživanje u ukupnom iznosu 455.783,00 kn, od čega je, zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 154.455,00 kn, dok je nenaplaćeno, zajedno s pripadajućim kamatama, 301.355,00 kn. Novčane naknade za istraživanje za istražne prostore Gradusa i Klupca naplaćene su u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013.

Istražni prostori odobreni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata, nakon javnih rasprava održanih u rujnu 2007. (istražni prostor Tišina), veljači 2008. (istražni prostor Kamenik) i studenom 2009. (istražni prostor Gradusa) u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od rujna 1998. do studenoga 2013.

Ured državne uprave je izdao rješenje o odobrenju izvođenja istražnih radova na istražnom prostoru Tišina na rok do konca 2010. Zahtjev ovlaštenika istražnog prostora za produženje roka istraživanja, Ured državne uprave je, kao nejasan i nepotpun, odbio u prosincu 2010. uz obrazloženje da nije podmirena naknada za zauzetu površinu, nisu dostavljeni dokazi o posjedovanju potrebnih novčanih sredstava te nije dostavljeno završno izvješće. Ministarstvo financija i Općina Hrvatska Dubica (na čijem području se nalazi istražni prostor) su pokrenuli postupak naplate i prisilne naplate duga. Budući je ovlaštenik zatvorio račun te dug nije naplaćen, nadležnom sudu upućen je prijedlog za ovrhu na nekretninama u vlasništvu ovlaštenika. Ured je tijekom 2014. obavijestio nadležno državno odvjetništvo o poduzetim radnjama, a od Ministarstva financija je zatražena uputa o daljnjem postupanju, koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Rješenje o odobrenju istražnih radova i produžetku izvođenja istražnih radova na istražnom prostoru Kamenik, izdano je na rok do 1. svibnja 2010., odnosno do 1. svibnja 2011. Nakon utvrđenog prestanka važenja odobrenja izvođenja istražnih radova, navedeni prostor je brisan iz katastra istražnih prostora. Ovlaštenik istražnog prostora Kamenik do roka trajanja odobrenja, a ni kasnije, Uredu državne uprave nije dostavio izvješće o obavljenim istražnim radovima, što je prema rješenju o odobrenju istražnog prostora bio dužan učiniti, nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja, nije dostavio rješenje nadležnog povjerenstva o potvrdi količina i kakvoće rezervi građevnog pijeska i šljunka u spomenutom istražnom prostoru i drugu propisanu dokumentaciju, nije podnio zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja te nije podmirivao svoju obvezu za naknadu za odobren istražni prostor. Na temelju zahtjeva Ureda državne uprave, Općina Dvor (na čijem području se nalazi istražni prostor) je pokrenula postupak prisilne naplate potraživanja. Budući je ovlaštenik zatvorio račun, a nema imovine na kojoj bi se ovrha mogla sprovesti, Općina Dvor nije mogla provesti pokrenuti postupak (siječanj 2013.) te je u prosincu 2015. pokrenut postupak brisanja ovlaštenika iz sudskog registra. Ured je tijekom 2014. obavijestio nadležno državno odvjetništvo o poduzetim radnjama, a od Ministarstva financija je zatražena uputa o daljnjem postupanju koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Za obavljanje istražnih radova na istražnom prostoru Gradusa površine 17,03 ha, Ured državne uprave je izdao rješenje o odobrenju te produženju roka važenja odobrenja do 15. ožujka 2012., odnosno 31. prosinca 2016. Uz zahtjev za produženje roka odobrenja izvođenja radova ovlaštenik je, između ostalog, priložio rješenje o potvrdi količine i kvalitete mineralne sirovine, elaborat o potvrdi količine i kvalitete mineralne sirovine, presliku dopunjenog Idejnog rudarskog projekta, rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode i mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o rezultatima dodatnih istraživanja.

Rješenje o odobrenju izvođenja radova na istražnom prostoru Klupca izdano je u travnju 2013. s rokom važnosti do konca 2015. Ovlaštenik istražnog prostora je u predviđenom roku Uredu državne uprave dostavio rješenje Ministarstva gospodarstva o utvrđenim rezervama, potvrdu o provedenim mjerama osiguranja istražnog prostora i konačno izvješće po završetku istraživanja. Ured državne uprave je u travnju 2016. izdao rješenje o prestanku izvođenja istražnih radova.

Nakon provedenog javnog natječaja za izvođenje dodatnih istražnih radova unutar eksploatacijskog polja Krečane, Ured državne uprave je u listopadu 2015. izdao rješenje kojim se rudarskom gospodarskom subjektu odobrava dodatno istraživanje mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena na rok do rujna 2017. Prema rješenju ovlaštenik istražnih radova dužan je započeti s izvođenjem dodatnih istražnih radova najkasnije do 1. lipnja 2016., što je i učinjeno. Ovlaštenik istražnih radova dostavio je Uredu državne uprave bjanko zadužnicu u visini 100.000,00 kn u svrhu osiguranja pokrića troškova sanacije na utvrđenom eksploatacijskom polju i naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjavanja obveza.

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
1		2	3	4	5	6
Tehničko-građevni kamen						
1.	Bojna	26.02.1999.-5.03.2021.	11,99	178.212,00	178.212,00	0,00
2.	Mikleuška	30.8.1989.-31.12.2015.	6,46	195.649,00	195.649,00	0,00
3.	Međurače	23.5.2000.-31.12.2038.	16,15	35.126,00	35.126,00	0,00
4.	Bjeljevina	21.2.2000.-30.4.2011.	9,08	61.205,00	61.223,00	0,00
5.	Karlice	20.2.1998.-31.12.2011.	3,28	19.488,00	25.354,00	0,00
6.	Hrvatsko selo	20.10.1997.-12.12.2005.	10,50	-	-	-
7.	Krečane	21.12.1998.-11.12.2011.	16,50	85.506,00	33.615,00	51.891,00
8.	Zut-Klašnice	15.10.2009.-7.10.2014.	2,98	42.845,00	12.845,00	29.253,00
9.	Slatina	10.03.1998.-31.12.2011.	5,70	102.551,00	102.551,00	-
Građevni pijesak i šljunak						
10.	Nova Drenčina	9.6.1999.-3.3.2015.	18,80	-	-	-
11.	Gornjak	18.2.2010.-31.12.2011.	18,20	81.387,00	81.387,00	0,00
Ciglarska glina						
12.	Donja Čemernica	29.09.2006.-16.08.2021.	6,48	503.922,00	503.941,00	0,00
13.	Žažina	29.08.2008.-29.08.2013.	6,10	65.960,00	66.289,00	0,00
14.	Brkovec	15.9.2004.-23.11.2012.	22,04	105.953,00	106.172,00	0,00
15.	Blatuša-Čemernica	31.8.1979.-26.3.2007.	17,30	-	-	-
16.	Nova Drenčina	13.10.2008.-29.11.2010.	24,78	279.191,00	279.739,00	0,00
Ukupno			196,34	1.756.242,00	1.682.103,00	81.144,00

Na području Županije odobreno je devet eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena ukupne površine 82,64 ha, dva eksploatacijska polja građevnog pijeska i šljunka ukupne površine 37,00 ha i pet eksploatacijskih polja ciglarske gline ukupne površine 76,70 ha.

Za 13 odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije ukupne površine 149,74 ha utvrđene su obveze za fiksni dio naknade za mineralne sirovine u ukupnom iznosu 1.756.242,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 1.682.103,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama 81.144,00 kn, a odnosi se na naknadu za eksploatacijska polja Krečane i Zut-Klašnice. U okviru obračunanog i naplaćenog dijela fiksne naknade za mineralnu sirovinu ciglarska glina eksploatacijskog polja Nova Drenčina sadržana je obračunana i naplaćena naknada za mineralnu sirovinu građevni pijesak i šljunak navedenog eksploatacijskog polja.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je i naplaćivan u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014., i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., s tim da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja Hrvatsko selo i Blatuša-Čemernica istekla su prije stupanja na snagu propisa kojima je propisano plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja, odnosno prije 1. siječnja 2010., tako da njihovi ovlaštenici nisu imali obvezu plaćanja ove naknade.

Eksploatacijska polja Bjeljevina, Gornjak i Karlice brisana su iz registra eksploatacijskih polja jer ovlaštenici nisu ishodili koncesiju odnosno nije zaključen ugovor o koncesiji, a eksploatacijsko polje Brkovec je brisano na zahtjev ovlaštenika.

S javnim poduzećem za gospodarenje šumskim zemljištem (sadašnji naziv trgovačko društvo) je u ožujku 1998. zaključen ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Slatina na rok od 10 godina. Na zahtjev ovlaštenika eksploatacijskog polja produžen je rok za eksploataciju do konca 2011. Budući je koncesionar prestao s eksploatacijom mineralne sirovine, a nakon zaprimljenog rješenja o stanju količine i kakvoće rezervi Ured državne uprave je obavijestio ovlaštenika o prestanku prava na navedenom eksploatacijskom polju.

Ured državne uprave je u travnju 2006., na temelju zahtjeva, trgovačkom društvu izdao rješenje o prijenosu prava i obveza vezanih uz eksploatacijsko polje Krečane. Koncesija je odobrena do 11. prosinca 2011. Trgovačko društvo je u travnju 2012. uputilo zahtjev za izdavanje rudarske koncesije, što je Ured u studenom 2013. odbio zbog nepotpune dokumentacije (nije pokrenut postupak niti pribavljena odluka o zakupu zemljišta na dijelu nekretnine na kojem je istekla prethodno izdana koncesija). Osim toga, nadležni trgovački sud je 16. prosinca 2013. otvorio i zaključio stečajni postupak nad trgovačkim društvom. Ured je od Ministarstva financija zatražio uputu o postupanju s potraživanjem (potraživanje se povećava zbog obračuna kamata) navedenog ovlaštenika koja do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije zaprimljena.

Ured državne uprave je u listopadu 2009. s trgovačkim društvom zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Zut-Klašnice površine za eksploataciju 2,98 ha. Ugovoren je rok za eksploataciju do 7. listopada 2014. s mogućnosti produžetka.

Kako se eksploatacijsko polje u cijelosti nalazi na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, ovlaštenik je s nadležnim povjerenstvom za upravljanje državnom imovinom zaključio ugovor o osnivanju prava služnosti na navedenom zemljištu. Nad trgovačkim društvom je u lipnju 2014. otvoren postupak predstečajne nagodbe radi čega je Ured državne uprave prijavio potraživanja za naknadu za koncesiju u ukupnom iznosu 272.734,00 kn (potraživanja na dan 18. lipnja 2014., a odnose se na potraživanja za fiksni dio naknade u iznosu 15.792,00 kn, varijabilni dio naknade 175.120,00 kn i kamate 81.822,00 kn).

Nadležni trgovački sud je u veljači 2016. održao ročište radi sklapanja predstečajne nagodbe kojom je Uredu priznato potraživanje u ukupnom iznosu 95.456,00 kn (otpisano je ukupno 177.278,00 kn, a odnosi se na 50,0 % glavnice odnosno 95.456,00 kn i 100,0 % kamate odnosno 81.822,00 kn). Osim toga, predstečajnom nagodbom je utvrđeno da će trgovačko društvo obvezu za naknadu za eksploataciju tehničko-građevnog kamena, s obračunatom kamatom od 5,0 %, namiriti u roku od 5 godina, uz jednu godinu počeka, u jednakim tromjesečnim ratama računajući od dana pravomoćnosti predstečajne nagodbe. Zaključkom nadležnog trgovačkog suda rješenje predstečajne nagodbe postalo je pravomoćno 18. ožujka 2016.

Tijekom 2008. Ured državne uprave je s trgovačkim društvom na rok do 29. kolovoza 2013. zaključio ugovor o koncesiji za eksploataciju ciglarske gline na eksploatacijskom polju Žažina površine za eksploataciju 6,10 ha. Kako se eksploatacijsko polje u cijelosti nalazi na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, koncesionar je s nadležnim povjerenstvom za upravljanje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske zaključio ugovor o zakupu zemljišta. Koncesionar je u siječnju 2011. obvezu u iznosu 107.943,00 kn uplatio na račun Općine Lekenik i na uplatni račun za fiksni dio naknade (ID 65393), a trebao je uplatiti na račun Državnog proračuna i na uplatni račun za varijabilni dio naknade (otkopanu količinu – ID 54680). Pogrešno uplaćena sredstva su u cijelosti uplaćena na račun Državnog proračuna i na uplatni račun za varijabilni dio naknade u kolovozu 2013.

Koncesionaru je obračunana kamata do vremena uplate na ispravne uplatne račune u iznosu 39.412,00 kn, te je koncesionar Ministarstvu financija uputio zahtjev za otpis duga s osnove kamata. Ministarstvo financija je u lipnju 2014. donijelo rješenje kojim je koncesionaru odobren otpis kamata.

Prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora od strane inspeksijskih službi i drugih nadležnih tijela. O postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo. Također je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje vezane za nadzor rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspeksijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani na ugovor o koncesiji, te ostale bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji. Izvješće se dostavlja na obrascu koji Ministarstvo financija objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Ured državne uprave redovito je pratio izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju pribavljanjem od koncesionara podataka o otkopanoj/pridobivenoj količini mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala i iskazanoj tržišnoj vrijednosti prodane količine. Također je Ministarstvu financija, na propisanom obrascu, redovito dostavljao izvješća o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem iz travnja 2016.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) u kn		
			Obveze koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko-građevni kamen					
1.	Mikleuška	1.10.2009.-31.12.2015.	691.367,00	698.482,00	0,00
2.	Zut-Klašnice	15.10.2009.-7.10.2014.	318.867,00	20.210,00	298.657,00
3.	Bojna	25.3. 2011.-25.3.2021.	1.083.376,00	1.084.032,00	0,00
4.	Međurače	17.10.2013.-31.12.2038.	293.828,00	293.832,00	0,00
Građevni pijesak i šljunak					
5.	Žažina	29.8.2008.-29.8.2013.	237.919,00	237.919,00	0,00
6.	Donja Čemernica	15.10.2013.-16.8.2021.	178.829,00	178.855,00	0,00
Ukupno			2.804.186,00	2.513.330,00	298.657,00

Na šest eksploatacijskih polja na području Županije, za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, otkopano/pridobiveno je ukupno 1 391 984 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, čija je tržišna vrijednost 40.977.486,00 kn. Obveze za varijabilni dio naknade, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunane su u ukupnom iznosu 2.804.186,00 kn, od čega je zajedno s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknade naplaćeno 2.513.330,00 kn te nenaplaćena potraživanja iznose 298.657,00 kn.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za koncesiju, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa.

Tako su naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunane i naplaćene u skladu s odredbama Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do prosinca 2009. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014., i kojima je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. Prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave, rudarska inspekcija je do konca 2015. obavila inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na jednom eksploatacijskom polju. Za navedeno eksploatacijsko polje Zut-Klašnice sastavljeni su zapisnici o provedenom inspekcijskom nadzoru. Prema zapisnicima sastavljenim u 2009., utvrđeno je da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Zut-Klašnice u razdoblju od kolovoza do listopada 2009. protupravno eksploatirao količinu od 9 450 m³ mineralne sirovine, bez potrebnih odobrenja, odnosno pravovaljane rudarske koncesije, čime je stečena imovinska korist najmanje u iznosu 283.500,00 kn, za što je pokrenuta tužba. Sudski postupak do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) nije okončan. Također, inspekcijskim nadzorom iz 2013. je utvrđeno da se eksploatacija ne obavlja od ožujka 2013., a prema odobrenom rudarskom projektu preostala je značajna količina eksploatacijskih rezervi.

Na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, u vrijeme trajanja koncesije nije obavljan inspekcijski nadzor, odnosno Uredu državne uprave nisu dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru.

Državni ured za reviziju mišljenja je da je i na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti. Stoga se predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te izvješćivanje o obavljenom nadzoru

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), niti jedna jedinica lokalne samouprave nema saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje protupravne eksploatacije.

Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, koje izdaju potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju Ureda državne uprave sa stanjem koncem 2015., od 15 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, za tri eksploatacijska polja ciglarske gline Žažina, Nova Drenčina i Brkovec, donesena su rješenja o brisanju iz registra eksploatacijskih polja, odnosno o prestanku prava na ishođenje potrebne dokumentacije, obustavljanju izvođenja rudarskih radova te prestanku važenja rudarske koncesije.

Prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., ovlaštenik eksploatacijskih polja tehničko-građevnog kamena (trgovačko društvo za gospodarenje šumskim zemljištem) Bjeljevina, Karlice, Slatina i Gornjak brisan je iz registra koncesija te je kao ovlaštenik upisana Republika Hrvatska. Ured državne uprave je u 2015. ovlašteniku eksploatacijskih polja uputio obavijesti o prestanku prava izvođenja radova. U obavijesti navodi da je ovlaštenik dužan sve planove, skice, mjerачke knjige i drugu dokumentaciju dostaviti Ministarstvu gospodarstva, a dokaz o tome dostaviti i Uredu državne uprave. Do vremena obavljanja revizije (rujan 2016.) dokaz o provedenim aktivnostima dostavio je ovlaštenik za eksploatacijsko polje Slatina za koje su proveli natječaj za ustupanje tehničke dokumentacije o čemu su zaključili ugovor s novim trgovačkim društvom. Ovlaštenik eksploatacijskih polja ciglarske gline Žažina, Nova Drenčina i Brkovec te građevnog pijeska i šljunka Nova Drenčina brisan je iz registra eksploatacijskih polja, jer u roku odobrenja, a ni kasnije, radi gubitka interesa, nije ishodio rudarsku koncesiju. Također je, ovlašteniku eksploatacijskog polja građevnog šljunka i pijeska Nova Drenčina oduzeto odobrenje za izvođenje rudarskih radova, a rješenjem Ureda državne uprave iz ožujka 2015., kao nositelj navedenog eksploatacijskog polja određena je Republika Hrvatska. Prema odredbi članka 58. stavka 5. Zakona o rudarstvu, koji je na snazi od svibnja 2013., eksploatacijsko polje odobreno određenom rudarskom gospodarskom subjektu po prijašnjem propisu, nakon isteka koncesije ili odobrenja za izvođenje rudarskih radova, ako još nije zamijenjeno za koncesiju, prelazi po sili zakona na Republiku Hrvatsku, a kao nositelj tog polja utvrđuje se i upisuje Republika Hrvatska.

Prema odredbama članka 167., stavaka 5. i 7. Zakona o rudarstvu, fizička ili pravna osoba kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska.

Iz podataka prikupljenih od Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., proizlazi da su prema izdanim potvrdama Uprave za inspekcijske poslove pri Ministarstvu gospodarstva o provedenim mjerama osiguranja te potvrdama Uprave za inspekcijske poslove pri Ministarstvu zaštite okoliša i prirode za eksploatacijska polja: Blatuša-Čemernica, Mikleuška, Međurače, Donja Čemernica, Žažina, Zut-Klašnice, Nova Drenčina i Brkovec provedene mjere osiguranja te mjere zaštite okoliša prema općim odredbama propisa iz nadležnosti inspekcije zaštite okoliša. Nakon provedenih mjera osiguranja i sanacije eksploatacijskih polja isključena je mogućnost opasnosti za ljude i imovinu, dok je za eksploatacijsko polje građevnog pijeska i šljunka Nova Drenčina stanje prilagođeno završnom stanju predviđenom glavnim rudarskim projektom te ostaje u eksploataciji do isteka rezervi mineralnih sirovina. Sanacija navedenih polja nije predviđena Prostornim planom Županije.

Uvidom u izvadak nadležnog Trgovačkog suda utvrđeno je brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja Krečane iz sudskog registra u travnju 2014., a rješenjem Ureda državne uprave iz lipnja 2014. ovlaštenik eksploatacijskog polja Krečane brisan je iz registra eksploatacijskih polja, nakon zaključenog stečajnog postupka. Uvidom u zbirku isprava utvrđeno je da je rudarska koncesija za izvođenje rudarskih radova istekla u prosincu 2011. Budući ovlaštenik eksploatacijskog polja nije pribavio odluku o zakupu zemljišta na dijelu nekretnine na kojem je istekla prethodno izdana koncesija, a prema nalazu ovlaštenog rudarskog inspektora dio kopa, za koji je bila izdana rudarska koncesija, nije tehnički saniran, jer se u sjevernom dijelu izišlo izvan granica odobrenog projektnog rješenja, dok se u zapadnom dijelu izišlo izvan granica služnosti, ali ne i izvan granica projektnog rješenja te je Ured državne uprave odbio izdati rješenje za dodjelu rudarske koncesije za eksploataciju mineralne sirovine tehničko-građevnog kamena. Inspekcijским nadzorom je utvrđeno da su provedene mjere osiguranja na način da je oko kopa postavljena žičana ograda i table s upozorenjima o mogućim opasnosti te zabranom prolaza. Do vremena obavljanja revizije sanacija nije provedena.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijsko polje za koje je doneseno rješenja o brisanju rudarskog gospodarskog subjekata kao ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od šest eksploatacijskih polja za koja je zaključio ugovore o koncesiji, Ured državne uprave je za četiri pribavio zadužnice od rudarskih gospodarskih subjekata u iznosima utvrđenim rudarskim projektima, kao jamstvo osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji i troškova sanacije eksploatacijskog polja. Za dva eksploatacijska polja to nije učinio, od čega je jedno polje brisano iz registra evidencija, a za drugo polje je radi naplate potraživanja u tijeku sudski postupak.

Ured državne uprave redovito je provjeravao valjanost jamstava pribavljanjem financijskih izvješća koncesionara kako bi utvrdio imaju li zadužnice pokriće u njegovoj financijskoj imovini. Način provjere pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja nije odredio u odluci o davanju koncesije, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju nalaže u odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti informacijski sustav i evidencije o rezervama i eksploataciji mineralnih sirovina, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **učinkovito pri čemu su potrebna određena poboljšanja** te daje sljedeće preporuke:

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspeksijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, radi provjere podataka o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti koje koncesionari dostavljaju Uredu državne uprave te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Poduzeti mjere radi provedbe postupaka sanacije za eksploatacijsko polje za koje je doneseno rješenje o brisanju rudarskih gospodarskih subjekata kao njihovih ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja bez provedene sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.
- Odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri pribavljanju podataka o tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine, provedbe postupaka usklađenja s odredbama Zakona o rudarstvu te provedbi odgovarajućeg nadzora, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama i prihvatio naloge, preporuke i mišljenja Državnog ureda za reviziju.

U očitovanju navodi da će u svrhu uspostave učinkovite suradnje, jedinicama lokalne samouprave uputiti dopis i zatražiti podatke o mogućoj protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina, poduzimati sve potrebne mjere u provedbi postupaka sanacije te će novim odlukama o davanju koncesije odrediti način provjere valjanosti pribavljenih jamstava za troškove sanacije eksploatacijskih polja.